

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Kazinczy-utca 808. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hova az előfizetési penzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegíthetek minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Mark 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELŐFIZETÉSI AR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

Előfizetési fölhívás

„Székely Hirlap”

Politikai, társadalmi- és a maros-vásárhelyi „Jogász-Egylet” közlönyének

V-ik évfolyama IV-ik évnegyedére.

Előfizetési díj: okt.—decz. évnegyedre 1 frt 50 kr. o. é.

Az előfizetési díj, legcélszerűbben postai utalvánnyal, a „Székely Hirlap” kiadó hivatalának Maros-Vásárhelyre, küldendő.

A helyi jogász-egylet igazgató-választmánya folyó október hó 22-én, azaz szerdán délután 3¹/₂ órakor a királyitábla épületében ülést tart, melyen megjelenni az ig. választmány tagjai tisztelettel fölkérnek.

Főbb tárgyak: az ideai közgyűlés határnapjának megállapítása; a múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének kinyomtatása.

Maros-Vásárhelyt, 1873. évi okt. hó 17.

Br. Apór Károly,
jogász-egyleti elnök.

Dr. Soos Kálmán,
jogász-egyleti titkár.

A maros-vásárhelyi jogász-egylet folyó okt. hó 23-án, azaz csütörtökön délután 3¹/₂ órakor a királyitábla épületében rendes ülést tart, mikor is tárgyalás alá kerül:

a 2-ik szakosztály véleményes határozata a debreczeni ügyvédegyletnek a körjegyzőkről és jegyzői díjakról szóló törvényjavaslatokra tett észrevételei tárgyában. Előadó Illyés Károly ur.

Az egylet összes tagjai ezen rendes ülésen való szives megjelenésre ezennel fölkérnek.

Maros-Vásárhelyt, 1873. okt. 15-én.

Br. Apór Károly,
jogász-egyleti elnök.

Dr. Soos Kálmán,
jogász-egyleti titkár.

Maros-Vásárhely, október 16.

Az ember eszméit, gondolatait embertársaival leginkább két módon közölheti, t. i. szóval és írásban, vagy utóbbit többszörözve nyomtatásban.

Alig van csodásabb találmánya az emberi észnek, mint azon eszköz, mely által gondolatait, mintegy állandósítja, s mindenütt jelenvalóvá teszi. E csodálatra méltó eszköz a sajtó.

Különböző korban élő nemzedékek ez eszköz által hagyják hátra eszméiket — gondolataikat a késő utókorra; az egyén az összeséggel, az ember az emberiséggel ez eszköz útján érintkezik. Ez eszköz használható arra, hogy mind az, mi az ember előtt szent, vallás, társadalom, állam, törvény, épen fenntartassék, a szabadság — tulajdon megőriztessék; de ugyan ezen eszközzel

mind az, mi az ember előtt szent: megkárosítható vagy épen lerombolható. E dicső eszközzel megronthatjuk a közbékét, a jóllétet; veszélyeztethetjük a társadalom létezését; hathatunk a vallásos és erkölcsi érzet kiirtására — büntettek elkövetésére.

Ha tehát a sajtó, az egyéni szabadság és jóllét nem különben a társadalmi jóllét és közszabadság megrontására használható, — a közérdek azt kívánja, hogy a veszélyes egyéni akarat — mely az általános akaratnak ellenszegül, tételes törvények által korlátoztassék.

Első kérdés azonban az, hogy valjon azon körülmények, melyek az egyéni vagy közérdeket sértik: büntető törvények által szabályoztassanak-e?

A világtörténelem, az emberiség általános története e kérdésre igennel felel. Mindenütt azt látjuk, hogy azok, kik az egyént vagy társadalmat sértik, a büntetőtörvények sajtó rendelkezése alá esnek. A különböző népeknél a népek geniusa és jelleme szerint, csak a büntetés mérve változik.

Ha bizonyos tehát az, hogy a sajtó alkalmas eszköz egyfelől arra, hogy úgy egyesek, mint az összeség javát azzal előmozditsuk, másfelől alkalmas arra is, hogy azzal mindkét irányban károkat okozunk — miből ismét önként következik, hogy a sajtószabadság fenntartandó ugyan, de féktelenségei s a visszaélések ellen, büntető törvényi korlátok állítandók fel.

Ám de minők legyenek e korlátok, s hol végződjék azon határ, melyet sajtó útján áthágni nem szabad?

Ott, hol sajtóközleményeinkkel az egyesek vagy összeségnek kárt okozunk.

Angliában az észszerű szabadság hazájában a sajtószabadság abban áll, hogy mindenki megelőzési, korlátozási szabályok nélkül ír, a miről tetszik, de ha ezáltal valakinek — legyen az egyes vagy az állam — kárt okoz, megbüntettetik.

Ez leghelyesebb felfogása a sajtószabadságnak. Ily törvény által szabadon áll a tér azok előtt, kik a közjóllétet előmozdítani kívánják gondolataik s eszméik közzétételével; de másfelől korlátozva vannak azok, kik e szabadsággal visszaélnék.

A közérdek kívánja, hogy az állam, ha csakugyan jogállam akar lenni, megbüntesse azokat, kik a törvényhozó hatalom által létesített intézmények erőszakos lerombolására törekednek, kik a vallásos alapfogalmakat — közerkölcsiséget, vagy egyesek jó hírét — becsületét sajtó útján megtámadják.

Az államnak tehát, a sajtó kicsapongásait törvényben kifejezett tilalommal korlátozni kötelessége.

De minő legyen e tilalom módja és mérve?

E tilalom lehet olyan, mely oda törekszik, hogy a közbiztonságot megelőző (praeventiv) szabályokkal biztosítja, — vagy olyan, mely mindenféle körülmény közzétételét megengedi, de

büntetés alá veti azokat, kik e szabadsággal visszaélnék.

A praeventiv rendszabályok általánosok és módosítottak.

Az általános praeventiv rendszabály fogalma képtelen; ez egy oly rendszer, mely végleges esetekben lenne alkalmazható, t. i. vagy absolut államban, hol az állapot már rosszabb nem lehet, s a despota érdeke minden javítást gátol, vagy egy eszményi államban, hol az állapot oly tökéletes, hogy minden változás csak romlást idézne elő.

A módosított praeventiv rendszer fajtái: nyilvános censor felállítása, concessio, biztosíték, bélyegadó.

Az általános praeventiv rendszer már rég elhagyott — elítélt eszme. A sajtószabadságnak az előleges censura felállítása általi korlátozása igen helyesen töröltetett el, mert képzelni sem lehet nagyobb igazságtalanságot, mint az összeséget megfosztani eszméi szabadon közlésétől csak azért, mert egyesek e szabadsággal visszaélvén, kárt okozhatnak; e rendszer az egyéni szabadsággal ellenkezik, melynek alapelve, mindent tehetni, a mi valakinek kárt nem okoz; mert az a legjobb törvény, mely a szabadságot szabályul, a tilalmat kivételül állítja fel; a nyilvános censor felállításával épen megfordítva lenne a dolog; szabály a tilalom, kivétel az engedély lenne.

Szintugy elvetendőnek véleményezzük az engedély és biztosítéki rendszert is, mert ez gátolja, vagy sok esetben lehetlenné teszi az eszmék terjesztését. Az 1848-ik évi sajtótörvényben is el van ugyan fogadva mindkét rendszer, de elég tévesen, mert igaz, hogy ezáltal gátoltatott a káros eszmék terjesztése, de másfelől megnehezített az üdvös eszmék közlése is. Elég, ha Anglia, Belgium, Schveicz, Holland példájára hivatkozunk, hol utóbb említett rendszerek egyike sem existál, ezáltal a sajtó ugyan decentralisálva van, mi azonban, hogy a közfelvilágosodás terjesztésére jótékony hatással bír: tagadhatatlan.

Mondottakból kitűnik, hogy csak azon korlátok jogosak és észszerűek, melyeket a sajtókihágások elé a repressiv — vagy is azon rendszer állít, mely sajtó útján mindent megenged közölni, de azokra, kik e szabadsággal visszaélnék, büntetést szab.

A repressiv rendszerben vita tárgyát legfőbb az képezheti: valjon valamely káros hatású sajtó közlemény előlegesen t. i. bírói ítélet előtt lefoglalható-e vagy sem?

Nézetünk szerint, a sajtótermékek előzetes lefoglalása sem bírói, sem rendőri úton meg nem engedhető; ez képzelhetőleg sok visszaélésre nyújtana alkalmat, a mennyiben sokszor egy s más érdek vagy csupa bosszantásból is bármely sajtó termék közlését meg lehet gátolni.

Ennél méltányos- és igazságosabbnak véljük ily esetekben az előleges biztosíték letételét.

Az első foku ítélet kimondása alkalmával azonban — nézetünk szerint — a sérelmes nyomtatvány lefoglalását is ki lehetne mondani, mert

különben a meglevő készlet forgalomba hozatala által a törvénytelen cselekmény állandósíttatnék. Ha ez meg nem engedtetnék, úgy a sajtó, törvény feletti állás kiváltságával ruháztatnék fel, mert noha a bíróság, ítéletében a sajtóterméket törvényellenesnek ismerte fel, a benne rejlő veszélyt ily úton állandóvá tenni engedné meg.

Anghában a bírói ítélet előtti lefoglalás meg nem engedtetik, ellenben a vádlott személyének letartóztatás igazolva van; ha t. i. biztosítékot adni nem akar.

Nézetünk szerint a bírói ítélet folytatni a foglalás tényében még büntetés nem létezik; ez csupán biztosíték arra, hogy a törvénysértés eszköze az igazságszolgáltatás elől el ne vonassék; a lefoglalás csak arra nézve gát, hogy a törvénytelen tett tovább ne terjedjen, s a sajtó-termékben foglalt vesz következményei elháríttassanak.

Ezek szerint mindnyájan egyetérthetünk abban, hogy a sajtó féltelenségei elé korlát állítandó, mely korlát nem lehet más, mint a törvénytelen tett megbüntetése.

Menjünk azonban tovább, s kísérsük meg a felől is gondolkodni, hogy e büntetés az általános büntetőjog elvek avagy ettől eltérő szabályok által eszközölhessék-e? vagy röviden, valjon az általános büntetőtörvények elegendők-e a sajtóvétségek megtorlására, s valjon van-e szükség külön sajtótörvényre.

Miről egy közelebbi alkalommal.

Észrevételek telekkönyvi intézményünk felett.

Daczára hogy a telekkönyvi intézmény nálunk is jó idő óta meghonosult zavar zavart követ e téren, s a telekkönyvi jogok természetét, azok szerzési módjait s az ingatlanok jeleni fogalmát illetőleg egymást követik a tévfogalmak.

Most azt halljuk állítani, hogy az adásvévesi ügylet, ha az ténynyé vált, tulajdoni jogot ad, habár nem is lett telekkönyvileg kitüntetve; majd ismét, hogy betéteink pusztán telek betételek, vagy megfordítva, hogy azok nem egyebek hitelkönyveknek.

Nem tagadhatjuk, hogy jelzett forgalom zavarra maga a telekkönyvi rendelet s erre vonatkozó szabályok is okot szolgáltatnak, a mennyiben a t.-könyvi rendelet s az osztr. polg. törv. könyv 1467. §-a mintegy föltételezni látszik, miszerint daczára annak, hogy telekkönyvi tulajdonjog nyertett e jogbekebeleztetése után is megtámadható valamely be nem könyvezett jog alapján.

Továbbá kétségtelen előidézője volt e fogalomzavarnak az is, miként ez intézmény helyenként csak most lépven életbe, nem értünk reá még oly eredményhez jutni, melyet csak a mindennapi gyakorlat s az ezt tárgyaló §-sok gyakori átolvasása nyújt.

A többfélelép váriált tévhit oka aztán leginkább annak, hogy a telekkönyvi intézmény nálunk még a szakemberek egy része által sem méltányoltatik oly mérvben, melyben az a méltánylást megérdemelné; hogy maguk a bíróságok némely telekkönyvi kérdésekben oly határozatokat hoznak, melyek törvényeink s a telekkönyvi intézmény szellemével egyenes ellenkezésben állanak, hogy végre népünk föl nem toghatva a törvény intencióját, sok esetben jogveszélyről papaszol ott, hol jogot tulajdonképen nem is szerzett.

Sokan látva e visszás helyzetet, a naponként felmerülő bonyodalmakat, magának a t.-könyvi intézmények hátrányát tudják bé s azt a pedaus formáságokhoz ragaszkodás gyermekének nevezvén, mint oly intézményt, mely az alakosság kedvéért magát a lényegét lenyűgözi, teljes erőből kárhooztatják.

Pedig nagyon is eszatlakoznak, kik azt hiszik, hogy a hitelkönyv intézménye pusztá formáság, s hogy a szerződő felek a nyilvánkönyvek behozatala előtt alakiságokhoz kötve ne lettek volna, vagyis: hogy az előtt a felek közt létre jött szerződésben rejlő akarat az állam, mint a bírói hatalom gyakorlója által, törvényszerű kitejezés és előirt formáságok hiányában is kötelező erejűnek ismertetett volna.

A tény, törvényes kifejezés elfogadható alak nélkül magában semmi — az oly axioma, melyet nálunk nem a nyilván könyvi intézmény honosított meg először, hanem, mely a jogszerzés és átváltoztatás gyakorlata által teremtetett sok századdal ezelőtt.

Ne menjük erős messzire vissza a multba, csak 1848. előtti időt vegyük tekintetbe, s figyeljük meg a gyakorlatot a jogszerzés és átváltoztatás körül akkor.

Ne feledjük el azonban, hogy a mondott időben az u. n. hűbéri rendszer fennállása alatt nem létezett polgári teljes tulajdon az ingatlanok tekintetében; hogy akkor a föld egyedül a koronát illette s az adományozott csupán haszon élvezője volt az adománynak.

De eltekintve ezen — kizárólag a hűbéri rendszer által előidézett sajátlagosságtól s csupán a felek akaratszabadságának nyilvánulására figyelve, valjon 1848 előtt a föld korlátlan birtalási jogának megszerzése tekintetéből nem volt-e szükséges a feleknek bizonyos formáságokat szem előtt tartaniok?

Kétségen kívül szükséges volt: avagy lehetett-e közhitelű személyek közbe járulása nélkül érvényes örökvallási levelet kiadni? valjon az ilyen formáságok nélkül átvett ingatlantól maga az átadó, vagy érdekeltjei által is nem elmozdítható volt-e s végre valjon, ha még a fenni formálításokon kívül az elárusítási szerződés királyi jóváhagyás által is nem szentesítettett a megvett ingatlan az adomány hatályának megszűntése esetére — kihálás, hűtlenség sat: eseteiben — a korona által, daczára egyéb formálításoknak, nem volt-e visszavetető a vevő által fizetett pénzösszeg megtérítése mellett?

Nem voltak-e ezen formálítások mind meg anyian szigoruan megtartandók, ha valaki, az akkori értelemben tulajdont kívánt szerezni? s ha igen, eltekintve a hűbér-rendszer által felállított elvektől, nem volt-e azokra elkerülhetetlen szükség?

Felelet: az előirt formalítások okvetlenül megtartandók voltak, mert a tény magában még csak pusztán tény és nem jogi cselekmény, mely a félnek nem adja azon jogot: az államtól követelni, hogy vitássá válása esetén, azt oly kötelező erejűnek tekintse, mint tekintene más formás kifejezéssel bíró jogi cselekményt.

A jogszerzés és átváltoztatás több neme; a jogszerzés és átváltoztatás jelentősége, sőt az állam hivatása, melyszerint köteles oly helyzetet elfoglalni, melyből kiindulva az igazságot az igazságtalanságtól, a jogot a jogtalanságtól biztosan elválaszthassa — megkülönböztethesse, nem engedik meg, hogy a jogszerzés és átváltoztatás minden külső — előirt kifejezés, vagy ha úgy tetszik formáság nélkül menjen végbe. S ha ez áll általánosságban a jogszerzési, átváltoztatási ügyletekre, mennyivel inkább állania kell ezeknek az állam legfőbb figyelmét igénylő ingatlanokra nézve is.

Im ebben rejlik kulcsa annak, miért voltak nemcsak törvényileg szükségesek, de észszerűségi tekintetből is elkerülhetetlenek ama formáságok, és hogy miért kell az államnak — mint a bírói hatalom gyakorlatára hivatottnak a tényeket, ha jogcselekményé nem váltak, habár megtörténtük kétségtelen is, kérdésessé válásuk esetén tekinteten kívül hagyni, s úgy venni, mintha meg nem történtek volna.

(Folyt. köv.)

TÁRCSA.

Az ivóvizről.

(Folytatás)

A fennebbiek folytán a kut- és forrás-víz között semmi lényeges különbséget nem találhatunk; mindkettőt a légköri víz táplálja, mindkettőbe a légköri víz több vagy kevesebb, vastagabb vagy vékonyabb földrétegen át szivárog be. Egyedüli különbséget a víz minőségére nézve a talaj különfélesége okozhat, mint a melyen a forrásnak és kutviznek átjönnie kell. A források többnyire hegyes földrészekeken jönnek elő hegyek- és halmokon átszivárgó vízből gyűlnek meg, és vízők többnyire sajátlagos közeteken hatol át, a melyeket jelentékeny vastagságban keresztül jár, folytonosan folynak, nem képezve álló víztömegeket, mint a kutak. Emezek gyűlőhelyét többnyire a városok benépesült földtalajja képezi, mely rendszeren likacsos alkotású, fővényből, iszapból folyamhőmpölyből áll. A kutak többnyire csekély mélységűek, mely ritkán több 30 lábnyinál. Ezért a források vízmérséklete többnyire egyenlő, kifolyási helyük középmeársékletétől alig egy fokkal eltérő; míg a kutaké téiben ama középmeársékletnél sokkal alább, nyárban pedig magasabban áll.

A források és kutak vízgyűlőhelyének ezen különböző fekvése még nagyobb befolyást gyakorol azok vízének vegyi alkotására, és pedig a kutak hátrányára. A légköri víz lacsapódásait, az esőt, havat, és harmatot teljesen tiszta, destillált (lepárolt) — azaz: élenyen és könnyen mint a víz vegyelemein kívül minden más idegen alkotórésztől ment — víznek kell tekintenünk, melylyel el-lentétben majd mindenik forrás is kivétel nélkül, mindenik kutvize több vagy kevesebb földoldott idegen alkotórészt tartalmaz. A forrásokban ezen alkotórészek, úgy mennyiségileg, mint minőségileg azon közetek szerint különböznek, a melyeken vízők átszivárog; legkevesebb oldott

alkatrésszel bírnak az őshegységekből és kovaközetekből, ásványtartalomban (itt nem szólunk az ásványvizekről) leggazdagabbak a mészhegységekből és gypszből fakadó források. Az utóbbiak igen sok esetben nem alkalmasak ivásra. Valjon kell e az ivóviznek bizonyos mennyiségű szervetlen sókat tartalmaznia vagy sem, — ez oly kérdés, mely a tudományos világban még mindig vitákra ad alkalmat. Meg kell említenünk azonban, hogy az orvosok és vegyészek többségének nézete odairányul, hogy minél tisztább, azaz minél kevesebb oldott részeket tartalmaz valamely víz, annál jobb, annál egészségesebb ivóviznek. Sőt több oldalról állítják, hogy a destillált-víz, ha lehűtik és legendó mennyiségű levegővel és szén-savval keverik, egyike a legjobb és legegészségesebb italoknak. E nézet leginkább Angolországban van elterjedve, és e körülmény új vízvezetékek keletkezése alkalmával mindig a legfontosabb vitatárgyat képezi. Staunton angol követ szerint Chinában a magasabb rangu egyének, mandarínok stb. csupán csak destillált vizet isznak. (Természettud. k. 41. f.) A feloldott alkotórészek a legtöbb forrásban 10000 rész vízből 1 és 2 között ingadoznak. A kutakban rendszeren több ily oldott alkotórész van, mint a velők egynemű ásványok által alkotott talajból kifakadó forrásokban; mert azok vize nagyon lassan mozog talajban talajuk többé kevésbé szemesített földnemből áll, s így vízők-sokkal nagyobb felületet találhat oldó ereje gyakorlására. Innen van, hogy ezekben a feloldott alkotórészek viszonya 10000 részből nem ritkán 7-ig is fölemelkedhetik, — sőt a nagyobb városokban még ennél is magasabbra, különösen azon nem ásványi anyagok miatt, melyek a vizet ihatatlanná, az egészségre nagyon káros hatásúvá teszik. A víztalaj ezen annyira káros tisztátalanságának okáról semmi kétségünk se lehet. Kloákák, emésztőgödrök, utczacsatornák, sőt az egész város talaja mind rothadó szerves anyagokkal borítvák és a légköri víznek, mely azon átszivárog s a kutakba gyűl meg, ezekkel keil érintkezésbe jönne s belőlük igen sokat magába vennie. Ha meg-gondoljuk, hogy ezen készítmények közül, melyek amaz

anyagok felvételére és levezetésére szolgálnak, egyik sem vízmentes, valóban inkább az kíván magyarázatot, hogy aránylag miért oly kevés, mint az, hogy miért oly sok szerves anyag található főként a nagyvárosi kutak vizében. Ennek magyarázata következő: a kivetett szerves anyagok, hulladékok a talajt azon helyek körül, a hol meggyűlnek, tömöttebbé teszik és iszapos, nyálkás anyaggal lepik be s e miatt rajta a folyóság sokkal kisebb mértékben szivároghat keresztül; idejárul még a legtöbb talajnak azon tulajdonsága is, hogy a vizes oldatokból az oldott anyagokat ismét kiveszi, magában fenntartja, a vizet ismét megtisztítja. Ez által ugyan a szerves anyagoknak a kutakba való bejutása mindenestre akadályozva van, de korántsem megszüntetve, — sőt a talajtisztatlanság említett gyűlőhelyeiről a romlásnak mind tovább tovább kell terjednie és mindig növekedő mértékben kellezen rothadó anyagoknak a vízzel vegyülniök. S ha már ezek a talajt egész a kut tükreig átitatták, az mindenkorra elromlott. Innen érthető, hogy igen sok kutnak vize miért romlik meg úgy látszólag egyszerre, miért hallható napjainkban igen sok város ivóvize hirteleni megromlásáról annyi panasz, holott még kevés idő előtt iható vízzel bírtak. Nem his feladata azért a városi hatóságoknak az, hogy kellő mennyiségű jó ivóvizről gondoskodjanak. Ujabb időben legjobb kisegítő eszköznek bizonyult be a forrásoknak bevezetése, a mit jelenben legnagyobb mértékben Bécsben gyakorolnak; ez a legjobb is, a hol kivihető, a hol kellő mennyiségű forrás áll a vidéken a város rendelkezésére. További kisegítő eszközül a folyamviz használatát hozhatjuk föl, melyet hasonlóképp nagy mértékben alkalmaznak meg szürke kutvíz helyett italul. A kut- és forrás-vízők természetstudományi viszonyainak ezen lehető rövidre vont ismertetése után szólnunk kellene még az ivóvíz harmadik forrása- a mesterséges források-vagy u. n. ártézi kutakról. Azonban ezekről más alkalommal.

(Folyt. köv.)

M.-Vásárhelytt, 1873. október 12.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

A polgári leányiskola 1870. október elsőjén nyílt meg egy osztállyal. Itt már a növendékek száma kedvezőbb volt, mint a fiu polgári iskolánál, mert míg a fiu iskolánál 30 tanoncz jelentkezett, a leányiskolánál az első osztályba 46 növendék iratta be magát. Nyári vizsgájokon egygyen magam is jelen voltam. Volt alkalmam az értelmes feleletekben gyönyörködni. Tanerőre és felszerelésre nézve, tekintetbe véve a kezdetlegességet, erre is csak dicséretet mondhatok. Már az első évben 3 rendes 1 segéd és 4 rendkívüli tanár működött a növendékek körül.

Rendes tanárok voltak egy osztályra már az első évben Sztojanovits István, egyszersmind igazgató is, Marikovszky Gábor és Vajdasy Ernő; segéd tanár Hörcher Imre, rendkívüliek Halász Gyula, Sásvári László, Ujházy Ferencz és Willinger János.

Terményrajzi-, természettani és földrajzi tanszerek elég szép számmal a kezdetlegességhez képest. A könyvtár sem mondható üresnek. Hangszertanításra egy csinos harmonium. Az igazgató ur szívesességéből volt alkalmam mindezeket megtekintetni. Valamint a fiu polgári iskolánál is a igazgató ur volt szíves mindent a legaprólékosabban megmutogatni.

Mindkét nemű polgári iskolánál a kezdet szép jövőt enged remélni annyiival is inkább, mivel a fővárosban a polgári iskolák szükségességét nemcsak a képviselő testület látta át, mint testület, hanem az egyesek külön-külön is, mit tényleg bizonyít azon megczáfolatlan valóság, hogy a tanügyet szívökre vett lelkes honfiak és tanügybarátok a pesti polgári fiu iskolának sok szép és becses ajándékozásokat tettek külön-külön is, hogy a kezdetlegesség nehézségein ez által is könnyítve legyen. Hiszem, hogy eddigelé már a leány polgári iskola is több becses művet képes felmutatni, melyeket lelkes adomást nyozóktól bir. A fiu iskolának tett adományozók nevével sem sorolom elő, hanem a ki óhajta ezeknek neveivel megismertetni, utalom, olvassa el a pesti polgári iskoláról iga gató Boller Mátyás ur által 1871-ben kiadott tudósítást. Ott meg lehet találni a legelső adományozók neveit.

Tekintetbe véve már most nemcsak a fővárosban, hanem egész országban a népnevelés állását, látva igen sok helytt a főváros, után való iparkodást, s hogyha épen ezt nem is tűzték mintaképül, de mindenesetre a kor követelményeinek megfelelőleg törekszenek rendezni népnevelési intézeteiket, másutt pedig a csökönyös helyttállást és a népnevelés szent ügyétől mindent megvonni törekvő takarékoságot; méltán tehetem a népnevelést szívkön hordó ügybarátok imádságába ezen kifejezést, „oh népnevelés ügyét értő és pártoló buzgóság! jöjjen fel a te ragyogó napod a homályban tengődők láthatárára is!” Nem mondom, hogy a pesti polgári iskolánál is még hiány ne lehetne, s hogy azok már a teljes tökéletességben triumfálnának; hanem igen azt, hogy a kezdet után itélve, van remény arra, hogy a ki egy jól felszerelt polgári fiu és leányiskolát akar látni, annak rövid idő múlva nem kell a külföldet barangolnia be, mert azt Pesten is megláthatja. Adja Isten, hogy ezt több helyiségről is el lehessen mondani mentől hamarabb.

Ide téve már most a bécsi magyar tanügyi kiállítás, de csak a népiskolákra vonatkozólag, ki azt gondolná, hogy az ott látható tárgyak minden népiskolának kivétel nélkül meg vannak, az nagyot csalódnék. Van belőlük igen sok minden jó irányu iskolánál, s különösen az állam által kezelt iskolánál; de bizony a felekezetek és községek által kezelt iskoláknál azokból még igen sok hiányzik. Nézzük meg csak akár melyik népiskolát, akár a falusi elemi iskolát, akár a felsőbb népiskolát, akár a polgári iskolákat magunk között, tiszteletet a kivételeknek, nagyobb résziut mindenikre elmondhatjuk, hogy bizony ezeknél még sok nincs meg abból, mit a kiállítás láttunk. No de azok nem is azért voltak oda kiállítva, hogy valaki azt gondolja, hogy már egész hazánkban a népiskolák mind az ott látottakkal lennének berendezve; hanem véleményem szerint azért, hogy azokat, s azoknak czélszerűségét látva, azokat törekedjünk iskoláinknak megszerezni, azok szerint berendezni, s hogy lássa a világ is, hogy azok már meg vannak hazánkban, és a mi jó és czélszerű, az iránt fogékonyságunk van nekünk is, és hogy a kiállított tanszerek, ha szörványosan is, de valósággal már mind léteznek. A magyar tanügyi osztályban igen szép számmal voltak képviselve a könyvek, földrajzi- és terményrajzi taneszközök. Hogy egyéb tanszerek kevésbé voltak képviselve, annak oka a helyszüke lehetett, mit bizonyít azon körülmény is, hogy az iskola épületekről vett rajzok és fényképek és nem a tanügyi osztályban

hanem a művészeti magyar osztályban voltak megtekintetők. Összeszorítva a szűk helyen sok igen czélszerű taneszközt lehetett látni. Sőt a leánygyermek nevelését mutató példányok sem tartoztak a világ-tárlaton az utolsók közé.

Általában azt lehet mondani, hogy a kis helyiségen is volt képviselve a magyar tanügy mind e népiskolákra nézve, mind a felsőbb intézetekre nézve, hogy a jouri teljes elismerését érdemelte ki, mit bizonyít azon körülmény, hogy a magyar tanügy egy a legtöbb elismeréssel tüntettetett ki. Adja Isten, hogy a magyar tanügy a világ előtt nyert ezen szép elismerésben hova tovább még mind nagyobb-nagyobb mértékben részesülhessen.

(Folyt köv.)

Mi hir külföldön?

— Franciaország még mindig forrásban van, épen azért a lehető alakulásokat kiszámítani akarni; ez idő szerint határos a vakmerőséggel. Nem lépünk tehát a conjecturalis politika uttalan útaira, hanem csak az események rövid előadására szorítkozunk.

Közelebből a republikánusok akeziája emelkedett. Ugyan is közelebből, s pótválasztás történt, melyek mindenikében a republicanus jelöltek győztek. E választásokat azért tartják a republikánusok különösen nagy vívmánynak, mert „a moralisrend kormánya” alatt nyilatkozni, most volt először alkalma Franciaországnak és ez határozottan a köztársaság érdekében történt.

Ebből tanulhatna ugyan Chambord gróf, ha az ő fajtáju embereknek volna lehetőségük okulni; még is most akarja világá gá bocsátan kiáltványát, mely fölött aztán a fusiosok holnap, holnap után fognának tanácskozni.

Jeleztük volt mult számunkban: hogy Thiers nagy hatása nyilatkozatot tett. Igen azt is, hogy annak ellensúlyozása tekintetéből Broglir herczeg szintén jónak látta nyilatkozni. Lássuk most mit mond Rouher a bonapártisták vezére, közelebbi levelében; „a harc igen élénk leend — mondja egyebek között. Ma már arról van szó hogy apáink művét a modern társadalmat, megmentsük. Franciaország demokrata nemzetté lett erkölseiben, törvényeiben, földének felosztásában, s annak is akar maradni.

A monarchia pedig, melyről álmadoznak, határozott tagadása a demokráciának, s merényletet követ el ennek szentséges dogmája, a népfőlség ellen. Ilyen formán hinti a port tovább is, míg a végén oda lyukad ki: hogy a párt elnöke hívja össze a párt konfencziát, mely a párt magatartásáról határozzon.

Ezekből láthatólag e hó folytán, mindenik francia parlamenti töredék gyűlést fog tartani, melyeknek főtárgyát a restauratio képezendí.

A Baizane pere még mindig foly, most már a közönség élénkebb részvéte mellett, mint eddig. Érdekesebb mozzanat még eddig nincs jelezve.

— Spanyolországban, a fendali „Vaterland” közelebbi hirie szerint: a carlisták jelentékeny győzelmet nyertek volna. Azonban, mint a „P. Napló” is meg jegyzi: e hir nem bir semmi alappal, mert különben ezen eseményről, mely 10-ikén történt, eddig bővebb hireink lennének. Carthagená előtt tengeri ütközet volt a lázadók és kormány hajói között. Ugy hírlík, hogy ez utóbbiak nyertek némi előnyt.

— Amérikában, a mexicói congressus következő törvényjavaslatókat fogadott el: az állam az egyháztól választassék el; az eskütétel szüntessék meg, zárdák alapítása tiltassék el, s a jézsuiták üzettségének ki.

A papválasztás napja közeledik. Holnap utolsó papjelöltünk fogja magát az egyház közönségnek bemutatni, aztán a választás actusa következik. Egyházunk tagjai közt talán senki sincs, a ki ne érdeklődnék a választás eredménye iránt, a ki aggódva ne kérdeznék: vajjon mire esik a választás? eltaláljuk-e emberünket? A kit választassunk? kérdése soha sem volt egyházunkban oly fontos, mint most. Nemesak arról van szó, hogy jeles papot, a chathedrát betöltő szónokot választassunk: erős jellemre szervező és rendező biztos kézre van szükségünk, mely egyházi zilált állapotainkat rendbehozni legyen képes. Hisszük, hogy az 5 érdemes pályázó közt lenni kell ilyennek; de melyik az? Ezen kérdés megoldása nehezebb egy diófántesi egyletnél. Ennek megítélésére nem elegendő egy próba-prédicatio: ismernünk kellene a pályázók jellemét, erélyét és erkölcsi bátorságát. S a ki ismeri is közzülünk a pályázók valamelyikének ezen tulajdonait, lehet-e nyilatkozni? Ha jobboldali tenne ily nyilatkozatokat: az szemet szurna a baloldali gondolkozásuaknál; a baloldali itéletet meg a jobboldali nem volna hajlandó elfogadni. Ugy, hogy elvégre is — nézetünk szerint — csak egy sze-

rencsés véletlen a választó közönségnek a nehéz perczekben nyilvánulni szokott helyes érzéke oldhatja meg ki-elégítőleg e problémát. Falusi egyházakban ily körülmények közt könnyebb boldogulni. A földesur adja a tonust, választásán a falusi közönség rendesen megnyugszik. Egy esetet tudunk, a mikor a falusi közönség, azon nézetből indulván ki: választott már nekünk a nagyságos ur elég-szer papot, válasszunk most mi, — nem a földes ur jelöltjét választották meg. A választás azonban rosszul ütven ki — nem tudnak a pappal összeférni — meg-megjelennek a földesur előtt azon kérelemmel: hogy lenne segítségül a pap más helyre tételében; a mire a nagyságos ur rendesen azt szokta felelni: ne bántsák a papot, keteknek nem kellett az én papom, én meg vagyok elégedve a ketek papjával. Jó volna, ha bennünket is egy ily páronus ki tudna segíteni a bajból; de városi papválasztásoknál sokféle érdekek, sokféle gondolkodások folynak be a választásokra.

Nagy baj mi nálunk, hogy nincs köztünk független, csupán a közérdeket szem előtt tartó tekintély, kinek véleményét a nagy közönség elfogadni volna hajlandó? Régebben voltak ily tekintélyeink; emlékszünk azon időkre midőn a Bach-korszakból kibontakoztunk, Dózsa Elek nagy hazánkfia nézeteinek egyhangulag meghódolt városunk polgársága; egyesek, sőt a czéhek küldöttjei is fölkeresték az öreg urat egy s más tárgyban kitudni véleményét, s kikérni tanácsát. Hanem az idők csakhamar megváltoztak; Papp Miklós kortesének: Mátrainak dictiojira jobban hallgattak polgártásaink, mint Dózsa Elek bölcsességére. A vándor kortesek annyira kimivelték polgártársainkat, hogy Dózsa Elek, ha ma élne, nem hozzájőnének, de neki kellene a czéhekhez mennie tanácsadás kérése végett. Nagy baj tehát, hogy nincs egy ily tekintélyünk. Hanem egy kis jóakarat, higgadság megkönnyíthetnék ezt a nehéz problémát. Indítványozzuk: hogy érdemes egyházi gondnokunk gyűjtsen össze a jövő héten, egy nem nagyszámu tagokból álló értekezletet, melyben egyházunk minden politikai pártjai képviselve legyenek — nem tehetünk róla, hogy egyházi ügyekben politikai pártokról kell beszéle-nünk. — Ezek szenvedélyt, egyéni ellenszenvet levetkezve, csupán egyházunk közérdekét tartva szem előtt, latolják, mérlegelik meg az öt papjelöltet, s a ki legsúlyosabbnak fog találtatni, azt vigyük a választásnál. Mi örömet alávetnők magunkat ez értekezlet egyetértésre jutandott ha tározatának.

Mi hir városunkban?

— **Tegnapra viraddlag** a Teleki könyvtár épületének egyik részben az éléskamrát éjjeli jómadarak feltörték és jól fölrakodva elillantak. A tolvajok — hihetőleg — a Teleki könyvtár kertjén át, a temetőből mentek a tett helyére, melyet valószínűleg, a nálunk mindig és mindenütt látható kóbor, esavargó cigányok közül néhányan előre kikémlelhettek. A koldulás és házalás el van ugyan tiltva városunkban, hanem arra senkinek sincsen gondja, hogy valjon van-e valami eredménye e tilalomnak.

— **Mult vasárnapról** elmaradt egy próbapredikáció, mivel dévai ref. pap Barta nem jelent meg, sőt a jelöltségtől is visszalépett.

— **Az utolsó** próbapredikációt holnap fogja tartani m.-bándi ref. pap Vass Tamás. Ezzel be lesz fejezve a néhány hét óta tartó próbászónoklatók sora, s már most városunk papválasztó polgárságának bírálata következik, mely a bebővetkezendő választásnál nyilvánulni fog.

— **Japáni erőművészek** jöttek városunkba, hogy a holt idény unalmából egy parányit elűzzenek. Ugy halljuk, hogy ma már előadást fognak tartani. A japániakról ez oldalról bámulatos dolgokat beszélnek s mutatványikkal Európa művelt világában mindenütt nagy tetszést arattak. Felhívjuk közönségünk figyelmét ez előadásokra, melyek egy pár este bizonyosan élvezetet fognak betölteni.

A küüllőmegyei gazdasági-egylet

az 1873-ik évi november hó 12., 13., 14. napján, gazdasági kiállítását Dicső-Szent Mártonban, a megye házában a következő tervezet szerint tartandja meg:

A) Általános határozatok:

1) Az állatok a kiállítás első napján bíráltnak meg, a bírálatok ugyanakkor ki is hirdettetnek, a jutalmak kiosztatnak.

2) a) Borból legalább két palaczk küldendő;

b) gabonafajból 20 kupa;

c) takarmány- és olajmagvakból 10 font küldendő.

3) A kiállítandó tárgyak bejelentése, kivéve a borokat, a tárlatot megelőző két nappal eszközözendő, és határozottan megjelölendő, hogy visszaadandók-e, vagy az egylet számára megtartandók? ellenesetben az egylet

javára hagyottaknak tekintetnek; a visszaveendő a kiállítás befejezése utáni napon elvitetendő. A borok már a kiállítás előtt két nappal beküldendő.

4) A bírálóknál általános becs dönt.

5) A díjazások 3 félék, u. m.: érem-, készpénz-jutalmak- és dicsérő-oklevelek.

6) A tárlatot bevezető napdelutánján, az egyet javára hagyott tárgyak elárvereztetnek; a vásárolt gépek ki-soroltatnak.

7) Belépti díj a tárlatokba, egy-egy napra 10 kr. ó. é.

B) Részletes határozatok:

I. Állattárlat.

I. Osztály: szarvasmarha, (erdélyi magyar fajta).

a) 1 db. bikára (3—4 éves) jutalom 60 frt államdíj. b) 1 db. bikára (2 éves) jutalom 35 frt államdíj. c) 1 db. borjas tehénre jutalom 35 frt államdíj. d) 1 üdőre (3 éves) 25 frt; e) 1 db üdőre (2 éves) 15 frt; f) 1 db üdőre (1 éves) 10 frt.

2. Osztály: juh.

(Erdélyi fajta, mely lehet keresztezett is.)

a) 1 db. hágó kosra jutalom 20 frt államdíj. b) 2 db. anyajuhra jutalom 15 frt államdíj.

3. Osztály: sertés.

a) 1 db. tenyészkarra, jutalom 20 frt államdíj. b) 2 db. koczára, jutalom 15 frt államdíj.

4. Osztály: ló.

a) 1 db. kanczára (4—6 éves) jutalom 1 drb 4 aranyos.

(ha csikos, lehet idősebb is)

b) 2 db. kanczacsikóra (2—3 éves) 3 db. arany.

II. Terménytárlat:

I. Osztály: mezei termékek.

a) Gabonák, u. m.:

buzáért 1 jutalom egyleti ezüst érem, rozsért 1 jutalom 2 db. arany, árpáért 1 db. arany, zabért 1 jutalom 1 db. arany, törökbuzáért jutalom 1 db. arany.

b) Hüvelyesek, u. m.:

paszulyért 1 jutalom egyleti bronz érem, borsóért 1 db. arany.

c) Olajos magvak, u. m.:

repceért 1 jutalom 1 db. arany kendermagért 1 jutalom 1 db. arany,

d. Takarmánymagvak, u. m.:

lóherre 1 jutalom egyleti bronz érem, luczernára 1 jutalom 1 db. arany, búkkönyre 1 jutalom 1 db. arany

II. Osztály: kerti termények:

A legszebb kerti vetemények, u. m.: káposzta, murók, peterselyem, hagymazeller, paprika pityoka és répa együttes kiállításra 2 jutalom, u. m.: egyleti bronz érem és 1 darab arany.

3. Osztály: gyümölcsök:

a) alma és körte csoportozatért 2. j., u. m.: egyleti bronz érem, és 1 darab arany; (egy-egy fajból legalább 5 drb.) b) asztali szőlőgyűjteményért 2 jut., u. m.: egyleti bronz érem és 1 drb arany.

4. Osztály: borok:

a) könnyű vegyes borokért 8%—12% szesztartalommal 3 jutalom, 3 drb arany, egyleti bronz érem és 1 drb arany. b) nehezebb vagy pecsenyeborokért 12% kezdve bíró szesztartalommal 3 jutalom, egyleti ezüst érem, 4 drb arany és egyleti bronz érem; c) fajborokért 9% szesztartalomtól kezdve 4 jutalom, egyleti aranyérem, 5 drb arany, 4 drb arany és egyleti bronz érem; d) vörös borokért 2 jutalom, egyleti bronz érem és két db. arany.

III. Eszköz- és géptárlat.

1) Kerülő vaskére 1 jutalom, állami arany érem; 2) váltó vaskére 1 jutalom, állami bronz érem; 3) boronára 1 jutalom, állami bronz érem; 4) hengerre 1 jutalom, állami bronz érem; 5) szelelő- és tisztító rostára 1 jut., állami ezüst érem; 6) törökbúza morzsolóra 1 jut., állami bronz érem; 7) szacsavágóra 1 jutalom, állami bronz érem; 8) répavágóra 1 jutalom, állami bronz érem; 9) borsajtóra 2 jutalom, állami ezüst érem és 5 drb. arany; 10) szőlőszemelő rostára 1 jutalom, 2 db. arany.

Jegyzés: A gépek közül az egyet, ha kitűnőknek találtatnak, vásárol. A gépek a csapó-radnóti- és medgyesi vasútállomástól egyleti költségen szállítatnak el és vissza, ha a kiállítást megelőzőleg legalább 6 nappal bejelentetnek alólírt bizottmánynál.

IV. Vinczellér jutalomban

részesül azon legjobb szőlőművelő gazda, kit a kiállítás előtt 7 nappal jelentkezett földművesek közül az egyet küldöttei szemlése után arra érdemesnek ítél. A jutalom áll 5 drb aranyból.

Kelt Dicső-Szent-Mártonban, 1873. jul. hó 20.

Pótsa József, m. k.

a rendező bizottmány elnöke.

Farnos Elek, s. k.

r. b. titkár.

Megjegyzés: A kiállítás első napját megelőző napon d. e. 9 órakor a kuküllőmegyei gazdasági egyet igazgató választmánya rendkívüli gyűlést tart.

Felelősszerkesztő MENTOVICH FERENCZ.

Főmunkatárs és a jogirész vezetője: Kuti Albert.

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelyt, az ev. ref. főiskola gyorssajtóján 1873.

Hirdetmények.

(85)

1—3

Hirdetés.

Az „Erdélyi kereskedelmi- és Hitelbank“ Alsó-Rákos és Mátéfalva uradalmának gazdasági részét 1874. január 1-től kezdve egy kellő biztosítékot nyújtó és megszabott beszolgáltatás (fise administratio) iránt magátkötelező gazdatiszt által, esetleg haszonbérbeadás után szándékozáva kezelni, felhivatnak mindazok, kik erre vállalkozni kívánnak, alólírt bank titkáránál — hol a vonatkozó feltételek megtekinthetők folyó év november 15-ig jelentkezni.

Maros-Vásárhelyt, 1873. október 14.

Erdélyi kereskedelmi- és Hitelbank,
Szász Róbert.

(80)

11—*

Legujabb törvénykezési és gazdasági munkák.

Kaphatók Wittich J. könyvkereskedésében Maros-Vásárhelyt.

Adótörvények és szabályok gyűjteménye,

községek s különösen jegyzők számára

irta: **Till Antal** ára 1 frt 20 kr.

A Telekkönyvi Rendtartás.

és az erre vonatkozó törvények és rendeletek magyarázata tekintettel Erdélyre

irta **Ziilinszky Imre.** Ara 2 frt 40 kr.

Az új szolgabírói hivatal.

kézikönyve

megyei tisztségviselők, ügyvédek, jegyzők, és községi előljárók használatára. Ara 2 frt,

Birtokrendezési eljárás

az ország erdélyi részében ára 40 kr.

Kolozsmegye-gyalui egyesbirája

által

a községi előljáróságok részére kiadott

UTASÍTÁS

községi bíróságokhoz utasított ügyek tárgyalása és kezelése tárgyában.

mintákkal,

Ára 20 kr. — Postánküldve 26 kr.

Törvényczikk a községek rendezéséről Ara 40 kr.

1873-ik évi országgyűlési törv. czikkek 1-ső füzet

50 kr.

Magyarország és Erdély bírósági szerkezete és helyközségeinek legujabb bírósági felosztása, ára 1 frt 20 kr.

Függelék a köztörvényhatóságok, községek és az első folyamodású bíróságok rendezésére vonatkozó törvények és k. ministeri rendeletek gyűjteménye.

Egybeillesztette **Szeniczai Gusztáv,** ára 70 kr.

Mezei gazda népszerű vezérkönyve, a mostani viszonyokhoz alkalmazva. Irtá: **Galgóczi Károly.**

I. rész általános földművelés, ára 80 kr.

II. rész az állattenyésztés, ára 80 kr.

Kertészet kézikönyve, utasítás a konyha kertészet, virágművelés és gyümölcs tenyésztés körében, a legujabb kútfők után, irták **Galgóczi K. és Farkas M.** 80 kr.

Magyar méhészkönyv, vagy utasítás a sikeres méh tenyésztésre. Irtá: **dr. Farkas Mihály.** 50 kr.

Ügyes Mari, a kis konyhakertész, oktatás a zöldségtermesztésben, 50 kr.

Juhtenyésztés és gyapjuismeret, a juhbetegségek ismeretével és gyógyításmódjával, 50 kr.

Gyakorlati és elméleti sertés tenyésztés. A magyar gazda közönség használatára. Irták: **Dely Mátyás és Mihály.** 50 kr.

Apró majorság, vagy a baromfi-tenyésztés czél-szerű módja számos fametszettel. 50 kr.

A boglyár gyümölcsök, u. m. ribizke, köszméte (egres), málna, szeder, eper, borbolya, afonya, boroka, szőlő, füge és granát alma, czél-szerű és jövedelmező termesztése. Különös tekintettel a szőlő-lugas művelésre. 50 kr.

A dinnye tenyésztés foglalatja és a legjele-sebb honi és külföldi csemege fajok ismertetése, irta **Dr. Farkas Mihály** számos ábrával, ára 50 kr.

A fatenyésztés, olvasókönyv népispolák használatára. irta: **Lukács Sándor,** ára 40 kr.

Az új bélyeg- és illetéki törvény, a miniszteri utasításokkal, ára 40 kr.

1872-ik Törvények gyűjteménye. Hivatalos 8-ad-rét kiadás 1 frt 20 kr, zsebkiadás 1 frt 20 kr.

Magyarországban és Erdélyben hatályban lévő egyenes adókra, ezek kivételére és behajtására vonatkozó törvények, s szokások gyűjteménye. Összeszedte **Szeniczai Gusztáv.** Ara 1 frt 60 kr.

A bélyeg- és jogilletékek, valamint a bélyegdíjak iránti törvény és szabályok legujabb szerkezete. Összeszedte **Szeniczai Gusztáv.** Ara 2 frt.

Törvény és községek rendezéséről. Magyarázó jegyzetekkel. Nyolczadrét-kiadás. Ara 1 példánynak 40 kr.

Telekkönyvi oktató.

Irtá **Ürmösy Boldizsár Ferencz.**

2-ik javított kiadás. Ara 80 kr.

Községi Kalauz

vezérkönyv község- és körjegyzők, községbirák, előljárók, s képviselők használatára.

Számos jegyzetekkel és gyakorlati irománypéldákkal, 2-ik a legujabb rendeletekkel bővített kiadás.

Irtá: **Tóth Lajos.** Ara 4 frt.

Magyar Önügyvéd,

gyakorlati tanácsadó és utmutató a polgári életben előforduló jogügyletek elintézésére, jogügyleteken tárgyazó okiratok és beadványok magyar és német szüvegű iromány példával ellátva, minden osztálybeliek használatára. Ara 2 frt 40 kr.

Irtá: **Tóth Lajos.**

Községi közigazgatás, vagyongazdálkodás és számadások kézikönyve.

Irtá: **Till Antal.**

2-ik javított kiadás.

Ara 2 frt 50 kr.

A m. k. belügyminisztertől, a jegyzői szigorlatra készülőknek ajánlva.

Gazdasági lótenyésztés, pályamű, irta: **Tompai Béla,** számos ábrával, ára 1 frt.

Az ügyes szakácsnő, legegyszerűbben leírt főzés-mesterség középszálya magyar konyhák számára 40 kr

Legujabb és megpróbáltatott magyar szakácskönyv, utmutató 1044 legjobb ízű étel főzésért Irtá: **Németh Zsuzsa.** 80 kr.

Állatgyógyászat, hasznos házi állataink betegségeinek megismertetése és gyógyítása. Irták: **Eisenmayer és Göbel,** 80 kr.

Kalauz a gyümölcsfa ültetés és nyelés körül. Irtá: **Kováts Zs.** Ara 1 frt.

A trágyakezelés, népszerű kézikönyve. Irtá **Konecsy Kálmán.** Ara 50 kr.

A váltógazdaság, vagy az okszerű mezőgazdálkodás és falusi háztartás alapelvei. Koszoruzott pályamű. Irtá: **Mártonffy Zsigmond:** 1 frt.

Gazdasági kis tükrő a falusi ifjuság számára tandíj és olvasó könyvül. Ara 50 kr.

A szarvasmarha, ennek fajta és külemtana, fogisméje, tenyésztése, takarmányozása, hizlalása stb. stb. betegségei és gyógyításuk. Irtá: **Engelbrecht Károly.** Számos eredeti ábrával, 3 fr.

Általános baromrovlási könyv. Irtá: **Dr. Wágénfeld.** 81 külön ábrával. Ara 2 forint 60 krajczár.

Koronás szőlőművelés, Irtá **Báthi Gábor,** ábrákkal 30 kr.